

oktober 2018 nr. 10

STEMMEN UIT HET VRIJZINNIG CENTRUM DE HOEKSTEEN

VOORBURG - SASSENHEIM/LISSE

Adres: Rozenboomlaan 119, 2274 HK Voorburg
Telefoon 070 386 34 13

Dichters over de Bijbel

Het komend jaar wordt tijdens de kerkdiensten op de vierde zondagen plaats voor dichters ingeruimd. Elke viering zal een bepaalde dichter of dichteres centraal staan met wat hij of zij over de Bijbel en het christendom te zeggen heeft. De gedichten zijn heel divers. Soms zijn ze gekozen om hun prachtige woordgebruik, een andere keer vanwege de interessante inhoud, soms vanwege de kritische noot of juist het mysterieuze aspect in de tekst.

De gedachte is dat door de originele invalshoek van een dichter oude en bekende Bijbelse visies en teksten in een nieuw licht komen te staan. Dichters zijn de mensen bij uitstek die met woorden spelen, die woorden als bouwstenen kunnen gebruiken om iets te produceren dat elk los woord ver te boven gaat. Alsof een gedicht geboren wordt uit het niets. Dichters kunnen ook tot zinnen komen die door cadans en betekenis ons ontroeren en inspireren. Remco Campert beschrijft het schrijverschap op humoristische wijze in dit gedicht zonder komma's en punten.

Gemompel

Hoe duidelijker ik 't wil zeggen
hoe slechter ik uit mijn woorden kom

dit lijkt me een typisch verschijnsel
van het een of ander

A. van Collem vertelt hoe de woorden uit het Al verschijnen; vanuit de 'vroolijkheid' en een gevoel van verbondenheid met het universum.

God is

God is een vroolijkheid in ons, een lach,
een rust, een nimmer uit te dooven
Zekerheid, dat hij omheen ons is,
God is het zijn, het voelen dat wij zijn,
Eén zijn van boomen, bergen en het licht,
Van wolken, sterren, eeuw'ge nachtzee;
God is het woord, waarin wij zeggen, Zee
En aarde, diepte, hoogte en afgronden,
God is de atmosfeer, waarin het Al
Waarvan wij woorden maken, staat geschreven.

Michiel Schrijver; Ochtend aan
de gouden haven

In dit nummer

Van het bestuur	2
Vakjargon	3
Hoeksteenlezing Henri Nouwen	3
Kerkdienst en koor	4
Troubadours op de thee	5
Vooraankondiging voedselbank	7
Agenda en colofon	8

Leeskring
donderdag 18 oktober 19.45 uur
Hedendaagse filosofen
over de wereld
o.l.v. drs K. Bezemer

Middagbijeenkomst
dinsdag 23 oktober 15.00 uur
bijbels poëzie
o.l.v. drs. K. Bezemer

Hoeksteenlezing
zondag 4 november 10.30 uur
Heni Nouwen: Binnen geroepen
Spreker Barbara Zwaan

Vaak blijft de betekenis van een gedicht wat verborgen. Mensen kunnen een gedicht totaal verschillend interpreteren. Eerst kun je nog de tekst herlezen en je afvragen: 'Wat bedoelde de schrijver hier?' Maar na enige tijd moet je dit zoeken opgeven. Raadselachtige zinnen blijven in je achter en misschien een gevoel van verwondering. Juist door deze onduidelijkheid ben je zelf even bevrijd van je rationele brein dat in het dagelijkse leven meestal het voortouw neemt.

Hartelijke groet,
Katrijne Bezemer

Van het bestuur

Op 10 augustus is er weer de jaarlijkse high tea geweest. Hoewel met minder deelnemers dan gebruikelijk was het een gezellige en geanimeerde samenkomst. We zijn Wim Toes dankbaar dat hij zijn huis, serre en tuin wederom heeft open gesteld. Helaas wel voor de laatste keer; vanwege de komende verhuizing van Wim zal voor de high tea van volgend jaar worden uitgeweken naar De Hoeksteen, zodat we deze traditie toch in ere kunnen houden.

Zoals u wellicht weet is afgelopen mei de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van toepassing geworden. Uiteraard gaat de werking van de AVG niet aan de deur van onze geloofsgemeenschap voorbij. Foto's en soms ook video's van gebeurtenissen binnen onze vereniging kunnen worden gebruikt voor publicatie in ons jaarprogramma, Stemmen, de website of anderszins. Echter, beelden van personen waar het gelaat op te zien is vallen volgens de AVG onder persoonsgegevens, als deze beelden een persoon kunnen identificeren. Het is mogelijk dat u bij ons kerkelijk leven herkenbaar in beeld komt. Als u dit niet wenst kunt u dit aan het bestuur kenbaar maken, zodat met uw bezwaar rekening wordt gehouden. Het is ook mogelijk om eenmaal gepubliceerde herkenbare beel-

den naderhand alsnog te laten verwijderen. Ook in dat geval kunt u dit verzoeken aan het bestuur.

In onze ledenvergadering van 10 april is een toelichting gegeven op het rapport van de Commissie Vrijzinnigen Nederland 2020 (zie hiervoor ook het verslag van deze ledenvergadering). Het rapport is in de landelijke ledenvergadering van 21 april besproken, waarvan de besluitvorming echter volstrekt onduidelijk is. In verband met het ongenoegen over de door het landelijk bestuur gevolgde procedure en de verslaglegging van de landelijke ledenvergadering hebben de afdelingen Bilthoven, Driebergen, Voorburg en Wassenaar (gesteund door de afdeling Midden-Drenthe) een brief aan het landelijk bestuur gezonden ter agendering en bespreking

in de landelijke ledenvergadering van 24 november. Vooruitlopend op deze vergadering hebben de voorzitters van de afdelingen Bilthoven, Driebergen en Voorburg op 25 september nog een gesprek met het landelijk bestuur. Over de verdere ontwikkelingen betreffende dit onderwerp wordt u nader geïnformeerd.

*Met vriendelijke groet,
Jan Jager*

Van het secretariaat

Nieuw lid. Mw. A. Brandt
Hartelijk welkom bij de Hoeksteen

Bloemengroet

De bloemen van de afgelopen tijd gingen namens u naar mw. A.J. Dek v.d. Schaft en in de maand augustus naar dhr. W. van Pelt.

Vakjargon

Bij de verhuizing kwam ik een uitgeknipt krantenartikeltje tegen. Het was vergeeld, maar toch te leuk om het niet te gebruiken. Op de muur van een universiteit in Amerika hadden studenten deze tekst geschreven:

En Jezus vroeg hun: 'En wie zegt gij dat ik ben?' En zij antwoorden: 'Gij zijt de eschatologische manifestatie van het Kerygma, waarin wij de uiteindelijke betekenis herkennen van onze interpersoonlijke relatie.' En Jezus zei: 'Wat?'

Marijke van Proosdij

Tarbara Zwaan

Henri Nouwen: Binnen geroepen

Spreker Barbara Zwaan
Zondag 4 november, 10.30 uur
Entree: € 7,00; Hoeksteenleden en -vrienden € 5,00; koffie/thee € 1,00 (gepast betalen)

Sinds Hillary Clinton in *What happened* schreef wat zij aan het werk van priester-schrijver Henri Nouwen (1932-1996) beleefde, staat dat meer dan ooit in de belangstelling. In deze lezing richten wij ons op *Binnen geroepen*: niet Nouwens bekendste, maar mijns inziens wel indringendste boek. Dat bevat 'geestelijke aanwijzingen', die hij in eerste instantie voor zichzelf optekende in een zeer donkere periode van zijn leven. Aan de hand van een aantal thematisch gerangschikte fragmenten zullen wij met elkaar nagaan wat de betekenis van Nouwens aanwijzingen voor de spirituele zoeker van vandaag kan zijn.

Barbara Zwaan is theoloog en geestelijk verzorger. Ze schrijft regelmatig over Henri Nouwen, o.a. in *Herademing en het Tijdschrift voor Geestelijk Leven*, waar zij redacteur van is. In 2017 verscheen van haar hand *Een prachtige dans, de therapeutische afstemming van afstand en nabijheid in het werk van Carl Rogers, Martin Buber en Henri Nouwen* (www.ksgv.nl).

Henri Nouwen

Leeskring: Hedendaagse filosofen over de wereld.

Er wordt tegenwoordig veel geschreven over 'een wereld in crisis'. Klimaatverandering, verhoudingen tussen burgers en overheden, grote migratiestromen en tevens snelle ontwikkelingen in de techniek waaronder de robotisering, confronteren ons met grote veranderingen. Deze veranderingen worden steeds minder abstract en steeds meer gevoeld en beleefd. In deze kring lezen we de visies van hedendaagse filosofen zoals Martha Nussbaum, Bruno Latour, Peter Sloterdijk en Susan Neiman op de wereld waarin wij leven. Op de eerste bijeenkomst worden teksten uitgereikt waar we met elkaar over in gesprek gaan.

Leiding: drs. Katrijne Bezemer
Vier donderdagavonden 20.00-21.30 uur

Data: 18 oktober, 8 november, 6 december, 17 januari
Kosten: Voor leden en vrienden geen, voor anderen € 20,00 voor de hele kring.

Opgave voor 10 oktober bij K. Bezemer 071-5320438 / kbezemer@iroka.nl of op de lijst in de kerk.

Maximaal aantal deelnemers 14

Hoeksteenkoor

Middagbijeenkomsten bijbelse poëzie

Schrijvers en dichters hebben zich laten raken en inspireren door het Christendom en de Bijbel. Op deze middag lezen we verscheidene gedichten die geïnspireerd zijn door bijbelverhalen en gaan daarover in gesprek.

Leiding: drs. Katrijne Bezemer
Data: dinsdag 23 oktober en
dinsdag 19 februari Tijd: 15.00 -16.30
uur

**Opgave op de lijst in de kerk of via
K. Bezemer , 071-5320438 / kbe-
zemer@iroka.nl
Geen kosten**

Kerkdienst en Hoeksteenkoor

Zondag 28 oktober 10.30 uur
Dichter; Gerrit Achterberg
Thema: bekering, vernieuwing, iets recht-zetten
Voorganger ds. K. Bezemer
Organist Albert van der Haven
M.m.v. Het Hoeksteenkoor o.l.v. Frits Muusse
Liederen van het koor:
Wachet auf, ruft uns die Stimme
Herr, Deine Güte reicht so weit,
Jesu meine Freude, (motet)
Lied 833 Neem mij aan zoals ik ben

Pepping ,
A.G. Grell
J.S. Bach
Allen

Collecten in oktober

:
1e voor de instandhouding eigen geloofsgemeenschap
2de collecte Kerk in actie code: D 050101

Diaconaal Centrum Pauluskerk

Helpen waar geen helper is in Rotterdam

De Pauluskerk is een begrip in Rotterdam. Dit diaconaal centrum is er voor mensen in de knel: mensen zonder papieren, daklozen en verslaafden. Maar het is meer. Het centrum wil ook een plek zijn waar kansarme en kansrijke Rotterdammers elkaar ontmoeten. Daartoe nodigt de bouw van de Pauluskerk - om zijn uiterlijk 'De Diamant' genoemd - uit.

Samen eten, ontmoeten, vieren

Beneden is een 'kerkplein' waar mensen elkaar kunnen ontmoeten. Daar is ook een restaurant. Op de eerste verdieping is er de inloop met gratis koffie en broodjes. De kerk is op de tweede verdieping. Op de verdiepingen drie en vier zijn er opvangplekken voor mensen die een tijdelijke overbrugging nodig hebben. Veel vrijwilligers

Kortom: een diaconaal centrum dat leeft en bruist met tal van activiteiten voor en met mensen in de knel. Het centrum staat onder leiding van diaconaal predikant ds. Dick Couvée. Er werken zo'n 250 vrijwilligers

een troubadour in actie

Troubadours op de thee

De jaarlijkse zomerbijeenkomst van de klassieke leeskringen was dit jaar gewijd aan het onderwerp De middeleeuwse troubadours. Ons kringlid Joop Vasbinder, docent Frans in ruste maar nu optredend als kenner/liefhebber van het Occitaanse (zuidwest-franse) gedachtegoed uit de 12e eeuw gaf zijn visie op dit fenomeen. Vooral van de cultuur der troubadours kon hij ons uit zijn rijke kennis en bibliotheek, overzichtelijk met toelichtingen uitgesteld, een fascinerend beeld geven. Een aantal liederen uit die wereld werd ten gehore gebracht, alle in de zangerige langue'doc, de meeste 'uit blik', een enkele met Joop zelf als vertolker. Hoezeer verschillend ook van het ons bekende hoogfrans, de Latijnse verwantschap van de taal was duidelijk zichtbaar uit de originele teksten, wat alleen al de programmering van deze middag voor onze kringen rechtvaardigde. Een fraai verzorgde bundel herbergde de integrale liedteksten met vertalingen, deels van eigen hand, deels van o.a. Ernst van Altena.

De naam *troubadour* is volgens de meest waarschijnlijke theorie afgeleid van het oud-Occitaanse trobar, 'vinden', materieel maar ook abstract. Aangezien onder de troubadours sterk de visie leefde dat God alles om hen heen geschapen heeft, dus ook hun liederen, hoeven die 'alleen maar' te worden 'gevonden' en uitgevoerd.*). Hun liedkunst vertoont een grote vormen- en inhoudelijke rijkdom. De troubadour kwam voor in alle rangen en standen en was verantwoordelijk voor de tekst, de muziek en de uitvoering, dit in tegenstelling tot de *minstreel*, die vaak in (vaste) dienst was bij een hof (*minister* = 'dienaar') en vooral uitvoerder was van het werk van anderen.

De voor onze tijd belangrijkste teksten zijn verwoordingen der zgn. hoofse liefde (veel melodieën zijn bewaard gebleven), bestaande uit het verlangen naar een meestal onbereikbare vrouw zodat het uitblijven van vervulling daarvan dan leidt tot een weemoediger stemming. Eenzelfde effect valt toe te schrijven aan het besef van de eindigheid van ons bestaan op aarde. Een rijke inspiratiebron vormden ook de Latijnse klassieken, m.n. Ovidius, wiens *Metamorfosen* (metaforen!) en *De kunst van het beminnen* (raadgevingen!) een tweede leven kregen. Als sleutelwoorden kunnen joi, en gaug gezien worden, beide 'vreugde' maar van een tegengestelde gemoedstoestand, terwijl in de laatste periode ook een soort quasi-mystiek en zelfs ook Christus- en Mariaverering kan worden aangetroffen.

Na hun hoogtij bleef hun kunstvorm van grote invloed op latere dichters. Dante schreef reeds in een jeugdwerk dat hun liedboeken met de grootste zorg bewaard moesten worden. Hij bouwde zelf daarop voort in zijn Vita Nuova (1293).

Troubadours: een boeiend cultuurfenomeen.

Ton Spruijt
*)

Dieu que fetz tot quant ve ni va
E formet cest'amor de lonh....

God die alles maakte wat gaat en komt

en die verre liefde schiep.....

Geoffroi Rudel (-1147)

uit H. Davenson – *De troubadours*

Troubadour in het leven.

Bewandel, paden en wegen
in alle oprechtheid
die is meegegeven.

Met respect voor het leven
liefde voor elke zaad,
die in dit leven ontkiemt.
Immers de bron van nieuw leven,
die waar dan ook op deze aarde
zijn plaatsje verdiend.

Dikwijls, een zeer bewogen leven,
met menigmaal een kronkelig
pad.
Telkens weer, krachten gebundeld
die men zozeer nodig had.
Overleef alles weer,
vind de juiste noot voor de muziek.

Als een troubadour in het leven
in het hart vrolijk en blij,
leven en dood met elkaar verweven.
Hoofd en hart oprecht en onbevange
uiteindelijk geestelijk vrij!

www.droomster.nl

Antje van der Hoek

Wijkcommissie Voorburg/Leidschendam

Wijkcommissiebijeenkomst

Aan de leden en vrienden van de Remonstrantse Gemeente in Voorburg, Leidschendam, Rijswijk en Den Haag (Marlot, Mariahoeve en Bezuidenhout),

Op maandag **12 november** organiseert de wijkcommissie Voorburg-Leidschendam een wijkbijeenkomst waarvoor wij u allen graag uitnodigen.

Thema: Ida Gerhardt, over haar levensloop en enkele gedichten

Ida Gerhardt (1905–1997) is een van de bekendste vrouwelijke dichters uit de vorige eeuw. Zij kende een enorme productiviteit en was daarnaast jarenlang lerares klassieke talen op diverse middelbare scholen. Voor het creatieve scheppingsproces trok zij zich vaak terug in vakantiehuisjes of kloosters. Inspiratie ontleende zij in het bijzonder aan de klassieke oudheid, de (Nederlandse) natuur en het christelijk geloof. Op latere leeftijd leerde zij Hebreeuws en vertaalde zij, met haar levensgezel Marie van der Zeyde, de psalmen. Ook deed zij, al voorbij de zestig, alsnog belijdenis. In haar biografie - Dwars tegen de keer, leven en werk van Ida Gerhardt - zegt classica Mieke Koenen dat het christelijk geloof en bijbelse teksten haar houvast gaven. 'Ze vond er het licht van een werkelijkheid buiten en boven haar'.

Na een inleiding over haar levensloop lezen en bespreken we samen enkele gedichten waarin de thematiek van het geloof c.q. existentiële kwesties naar voren komen.

De inleiding wordt verzorgd door ds. Antje van der Hoek

Vanzelfsprekend is iedereen die geïnteresseerd is in het onderwerp van harte welkom.

De bijeenkomst vindt plaats in het Vrijzinnig Centrum De Hoeksteen, Rozenboomlaan 119 te Voorburg, aanvang 14.30 uur. Opgave is niet nodig.

Met een hartelijke groet, mede namens ds Antje van der Hoek

namens de wijkcommissie
Annelies van Kampen-Sterk
Rozentuin 220, 2272 XG Voorburg, 070-3866392

Vooraankondiging

Interkerkelijke inzameling Voedselbank 2018

Help te delen!

De kerken in Leidschendam en Voorburg organiseren op **10 en 11 november** a.s. de jaarlijkse inzameling-actie ten behoeve van de Voedselbank Stichting Buren.

De Voedselbank zorgt er met haar voedselpakketten voor dat mensen die moeite hebben om de eindjes aan elkaar te knopen toch voldoende te eten hebben.

Wij hopen van harte dat u mee doet met onze actie zodat de Voedselbank in de periode van Kerst weer extra feestelijke kerstpakketten samen kan stellen.

Uw levensmiddelen worden graag in ontvangst genomen,:

Zaterdag 10 november is het Vrijzinnig centrum De Hoeksteen, Rozenboomlaan 119 Voorburg 10.00-15.00 uur open. Uw levensmiddelen worden graag in ontvangst genomen.

Ook kunt u een financiële bijdrage overmaken op IBAN:NL 03 ABNA 0613 5832 21 t.n.v. Stichting Buren (ANBI instelling)

10 – 11 november 2017

De kerken stellen u tijdens dit weekend in de gelegenheid om bij te dragen aan de inhoud van de speciale kerstpakketten. Wat kan ik doen? Om zoveel mogelijk eenheid in de samen te stellen pakketten te verkrijgen is een lijstje opgesteld van de meest gewenste producten.

Maak een keuze voor uw bijdrage:

afwasmiddel	thee/suiker	soep in blik
limonadesiroop	pindakaas	knakworst in blik
chocolade repen	hagelslag (in pak)	groente in blik/pot
chocolade pasta	kindersnoep	vis in blik
Punselie koekjes*	zonnebloemolie	eieren
koffiecreamer	bakboter	waspoeder
pasta/rijst	pannenkoekenmix	
vuilniszakken	billendoekjes	luiers (div. maten)
deodorant	kaas/vlees/vis (vacuüm verpakt)	

Van Punselie's krijgt de Stichting Buren voor elk pak 25%!

Houdt u rekening met een ruime houdbaarheidsdatum, ook voor ná kerst!

In het volgende novemnummer zullen ook de andere deelnemende kerken worden geplaatst met de tijdstippen waar u ook uw bijdrage kunt inleveren.

Vorig jaar heeft u voor 10 volle kratten gezorgd. De koffie/thee staat klaar wanneer u komt!

Simon van Proosdij

AGENDA

Okt

- di 2 14.00 u Latijnse leeskring Judith 8 v.a. vs 17
Aaltje Noordewierstraat 184 Den Haag
- do 4 10,30 u OntMoeting, gastheer Jan Jager
- zo 7 10.30 u Hoeksteenlezing *De andere afslag - levenspaden,
mogelijkheden en emoties* spreker Jeroen Hopster
- do 18 19.45 u Leeskring *Hedendaagse filosofen over de wereld*
o.l.v. drs K. Bezemer
- vr 19 14.45 u Kring *Desgevraagd* o.l.v. ds. R. Philipp
- di 23 15.00 u Leeskring *bijbels poëzie* o.l.v. drs. K. Bezemer
- zo 28 10.30 u Kerkdienst, voorganger ds. K. Bezemer m.m.v.
het Hoeksteenkoor o.l.v. Frits Muusse
- Nov
- do 1 10.30 u OntMoeting, gastheer Jan Jager
- zo 4 10.30 u Hoeksteenlezing *Henri Nouwen: Binnen geroepen*,
spreker Barbera Zwaan
- ma12 14.30 u Wijkbijeenkomst Remonstranten e.a.
Ida Gerhart over haar levensloop en enkele gedichten
o.l.v. ds. A.v.d. Hoek

Colofon

Voorganger:

Ds. K. Bezemer,
Floris Versterlaan 23
2343 RV Oegstgeest
Tel.: 071 532 04 38
kbezemer@iroka.nl

Voorzitter:

S.J. van Proosdij
Tel.: 070 386 86 85
s.j.v.proosdij@gmail.com

Secretariaat:

J.J. Jager
Tel.: 06 206 17 539
secretarishoeksteen@gmail.com

Penningmeester

G.Vallenduuk-Visser
Tel: 0252 213 998
penningmeesterhoeksteen@gmail.com

Gebouw/verhuur:

J.J. Jager
Tel.: 06 206 175 39
jagerjjan@gmail.com

Contactpersonen ziekenhuisopnamen:

Ds. K. Bezemer of
J.J. Jager

Redactie Stemmen:

G. Hornman-Oldenbeuving
M.van Proosdij-v.d. Beukel
H. van Wingerden
W. Toes

Eindredactie:

A.G. Spruijt
Tel.: 070 347 28 07
agspruijt@gmail.com

Bankrekeningnummer:

NL 93 INGB 0000 137735
Vereniging van Vrijzinnig Gods-
dienstigen te Voorburg

Maandblad Stemmen:

Op aanvraag via het secretariaat

Redactieadres:

stemmen@kpnmail.nl
Rozenboomlaan 119
2274 HK Voorburg

Website

www.vrijzinnigcentrumdehoek-
steen.nl

Inleveren kopij

Wilt u kopij voor het september nummer a.u.b. insturen
uiterlijk 17 oktober **2018** in Times New Roman pt.12
regelafstand 1 (platte teksten) naar het redactieadres
stemmen@kpnmail.nl of naar Rozenboomlaan 119, 2274 HK
Voorburg